

De Zwalmvallei rond Roborst en Rozebeke.

We “klimmen” de heuvel van de vallei van de Traveinsbeek over en komen terecht in de naburige brede Zwalmvallei met z’n pittoreske dorpjes Roborst en Rozebeke. Maar let op: het durft hier al eens spoken. Gelukkig zijn er remedies voor allerhande kwaaltjes en ziekten voorhanden....

Praktische info.

Afstand: 13,4 km

Wandeltijd: 3,5 uur (zonder pauzes)

Minder geschikt voor buggies, maar eigenlijk wel te doen (als er iemand van het gezelschap de buggy eens draagt). Je kan het traject ook met de fiets afleggen (maar ook dan is enige behendigheid gewenst).

Uitrusting: goed schoeisel en bij regenachtig weer of in natte perioden best goede wandelschoenen

Fysieke conditie: mag gemiddeld tot behoorlijk zijn

Terrein: 1/3 over landwegen, met de hoogtemeters valt het goed mee, maar af en toe zijn er enkele (half)zachte hellingen

Wegbeschrijving: We maken gebruik van het netwerk van wandelknooppunten Zwalmvallei (www.wandelknooppunt.be). KP=knooppunt. Je kan de app downloaden op je smartphone.

Drankgelegenheden:

Tussen KP 93 en 78. Café 't Bareelke (dagelijks open, behalve maandag en dinsdag)

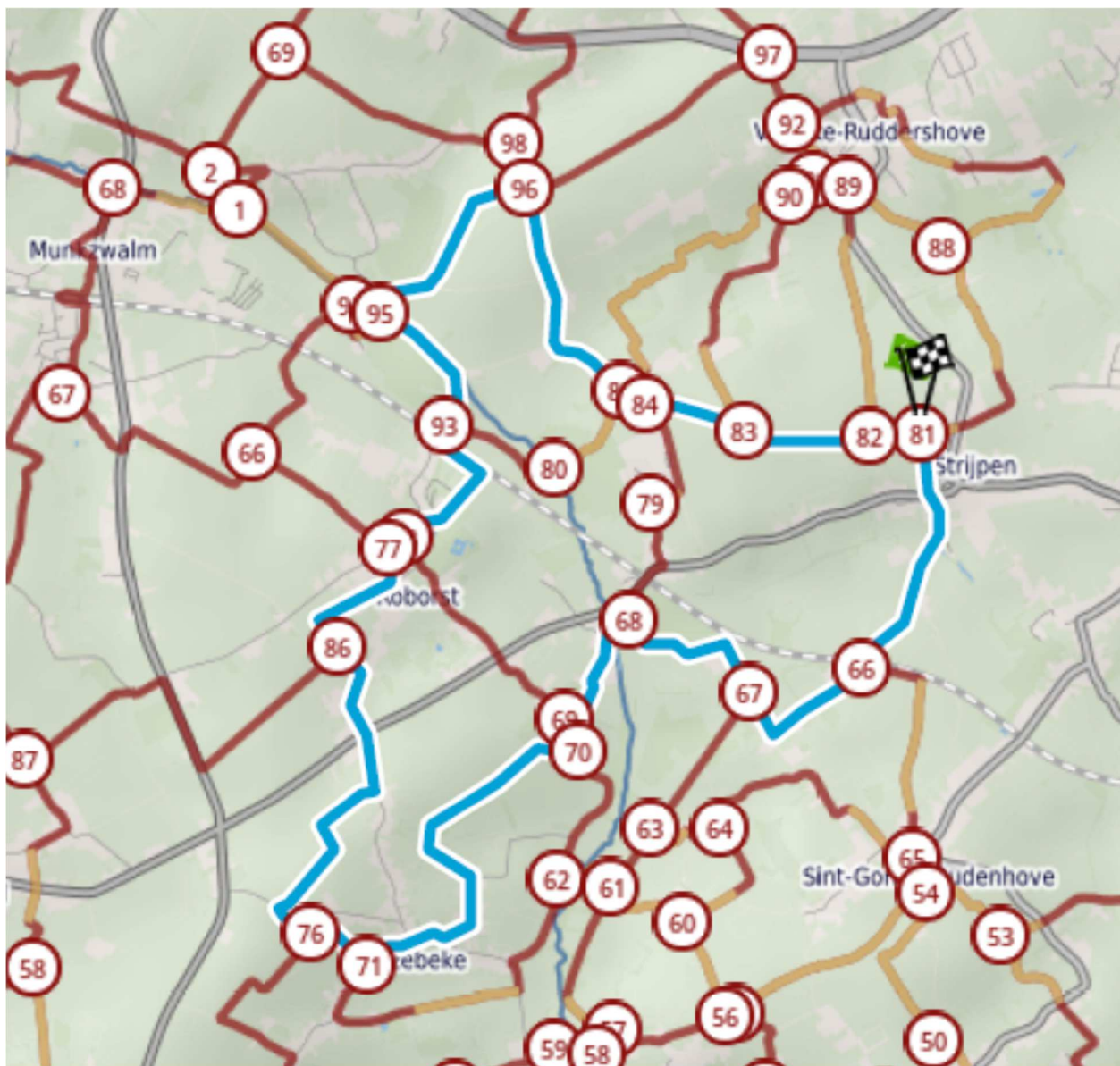
Honderd meter voor KP78 is er een pop-uptaverne “KOER”. Niet altijd open weliswaar.

T.h.v. KP 68: restaurant Bostmolen, in principe enkel restaurant maar je kan er evt. wel een glas op het terras drinken in het weekend vanaf 15u

Begeleiding: je kan een gids/begeleider vragen die nog heel wat meer te vertellen heeft dan je in deze brochure vindt

Samenstelling: juli – augustus 2020. Gelieve ons te laten weten of er wijzigingen opgetreden zijn aan de wegbeschrijving, of onduidelijkheden. Ook andere tips voor verbetering zijn welkom.

Wandelroute:

81

Verlaat *Kampernoelie* door de Molenhoek naar links te volgen in de richting van KP 81. Je komt onmiddellijk bij watermolen Vandenborre. In de schaduw van de lindeboom zie je het molenrad. Lindebomen werpen een goede schaduw af zodat het waterrad, dat oorspronkelijk in hout was, minder afziet van zonlicht. Maar ook het huidige ijzeren rad kan daar maar deugd van hebben hé. De beek die deze molen laat draaien is de Traveinsbeek. Wanneer je naar de weide naast de molen kijkt kan je zien waar de bedding van deze beek vroeger was: de knotwilgenrij geeft het mooi aan. In de 12de eeuw werd de loop van de beek verlegd naar de hoeve om hier met een graanmolen van start te gaan. Het nog bestaande molengebouw én het binnenwerk dateren van 1628. De huidige eigenaars/molenaars Simon en Thomas zijn altijd wel bereid om jou even rond te leiden, als ze er zijn en het niet te druk hebben met hun grote verbouwingsplannen...

De kerk van Strijpen daagt zo dadelijk aan jouw rechterkant op. Strijpen is een dorp met een bijzondere geschiedenis die o.m. teruggaat naar de Norbertijnen van de abdij Mont-Saint-Martin (Gouy, Noord-Frankrijk). In de kerk hangt ook een opmerkelijk schilderij over de *“Besnijdenis van Christus”*. Meer weten? Wij kennen een lokale gids die jullie graag rondleidt in Strijpen rond het thema *“Strijpen, ora et labora”* (☺).

Wanneer je langs het kerkhof in de Kerkhofstraat stapt zal je zien dat deze begraafplaats dieper ligt dan het paadje. De kleigrond is hier in de jaren '50 uitgegraven en werd gebruikt om bakstenen te maken. Waar de huizen aan de andere kant van het kerkhof staan, bevond zich voorheen steenbakkerij *“De Toekomst”*.

82

Zo'n 200 meter voorbij KP 81 zie je een holle weg aan de linkerkant. We volgen deze niet, maar dit is een typisch landschapselement van de Vlaamse Ardennen. Als gevolg van de zachte hellingen loopt regenwater naar beneden en ontstaan holle wegen. De eeuwenlange passage van karren onderhoudt dit fenomeen dat we in Vlaanderen enkel aantreffen in de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en de Voerstreek. In de volksmond noemen we deze weg ook het *“donkelgat”* of *“donker gat”*. Naar het schijnt durft het hier wel eens te spoken.... De naam van deze weg is Vollander, en dit zou betekenen *“woonplaats van de heks, geest of duivel”*. Je bent gewaarschuwd...

83

Je komt nu terecht in de meest vruchtbare en uitgestrekte kouter van Strijpen. Zoals steeds in de Vlaamse Ardennen vinden we kouters met hun vruchtbare leem- en kleigronden op de hoger gelegen plateau's of heuvelruggen. Je wordt er ook getraakteerd op een niet zo bescheiden vergezicht op de vallei van de Traveinsbeek (links), de vallei van de Zwalmbeek (voor jou) en de vallei van de Molenbeek (rechts).

Bij KP 83 sta je op een plek die in 2020 jammer genoeg de nationale pers gehaald heeft. Hier stond de 150-jarige eenzame populier die door voorjaarsstorm Ciara geveld werd. Het zal nog even wachten zijn alvorens zijn opvolger opnieuw de locatie voor talloze fotoshoots wordt...

84

Terwijl je richting KP 84 wandelt moet je je even realiseren dat je hier dwars door een middeleeuws hoevedomein loopt: hier stond tussen de 10de en de 16de eeuw een grote herenhoeve (*“vroonhof”*) waarvan de heer recht mocht spreken in de hier ook aanwezige vierschaar (Middeleeuwse rechtbank in openlucht, vaak onder een boom). Moesten archeologen hier een spade in de grond steken, wie weet wat we zouden te weten komen over de *heren van Stripes* die hier resideerden.

85

96

Wanneer je de heuvelrug aan de andere kant naar beneden gewandeld bent kom je bij de Molenbeek terecht. Je kan er nog de restanten van de watermolen zien. Men gaat hier ook een vistrap aanleggen zodat de arme vissen na ruim 800 jaar eindelijk terug naar hun broedgebied stroomopwaarts kunnen zwemmen...

Vervolgens kom je op de beroemdste kasseiweg uit onze streek: de Paddestraat.

Op deze oude heirbaan marcheerden zowat 2000 jaar geleden Romeinse legioenen die vanuit Rome met de boot langs de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan aan land waren gegaan in Boulogne-sur-Mer. Dan trokken ze in dagmarsen van 25 km via Kortrijk naar de rijksgrens in de Rijnstreek om de invallende Germanen tegen te houden. Om de 25 km was er een kampplaats: de volgende was hier in zicht, namelijk de vicus Velzeke. Hier konden ze even verpozen, alvorens de volgende dag(en) verder te trekken richting Tongeren, Aken en Keulen. Langs deze heirbaan passeerden ook de handelaars met paard of os en karren volgeladen met amforen waarin wijn, olijfolie of visolie zaten, met aardewerk uit het Middellandse Zeegebied, enz.... Deze kwamen niet enkel uit Boulogne-sur-Mer maar kwamen via Bavay ook uit het zuiden. Het nabijgelegen Archeocentrum Velzeke bezit een indrukwekkende collectie opgravingen uit de Gallo-Romeinse periode en is een bezoek meer dan waard. Ideaal om te doen – ook met kinderen – als het weer eens wat minder meezit bijvoorbeeld. Je kan dit individueel bezoeken of met gids - en raad eens wie daar ook gids is ☺.

Wij kennen de Paddestraat nu vooral van de andere helden die hier jaarlijks over de kinderkopjes dokkeren: de Flandriens en andere wielergoden tijdens de meeste voorjaarsklassiekers. Natuurlijk ontbreekt de Paddestraat niet op het traject van “de koers aller koersen”, de Ronde van Vlaanderen.

96

Iets hogerop t.h.v. een driesprong waar de wegwijzer “*Viae Romanae Bavay-Velzeke*” staat kan je bij het kruisbeeld ofwel rechtdoor gaan (richting KP 96), of je gaat hier links de Kruisstraat in. Langs deze verkavelingsweg krijg je aan de linkerzijde een mooi zicht op de Zwalmvallei.

94

En daar is hij (of zij?).... de Zwalm. We bevinden ons intussen op het grondgebied van de gemeente Zwalm en hier is deze zijrivier (of “beek” als je wil) van de Schelde op zijn breedst. Wat verder stroomafwaarts wordt de Zwalm immers opgestuwd voor de Zwalmolen. De Zwalm ontspringt in Vloesberg-Flobecq (Henegouwen) en heeft intussen al heel veel water van beken vanaf de oorsprong tot hier verzameld.

95

We steken de Zwalm over en vervolgen de wandeling langsheen het waterzuiveringsstation. Al snel komen we in een stuk van de wandeling dat iets minder goed bewandelbaar is (zeker als het veel geregend heeft).

93

(alternatief: ga hier niet naar KP 93, maar volg de asfaltweg en onmiddellijk na de spoorweg volg je de betonweg naar links, langsheen de spoorweg. Zo kom je ook bij KP 93).

Een andere reden om dit pad langsheen de Zwalm niet te volgen is wanneer je bang bent van spoken.... In 1886 klonken angstkreten en een ijselijk geschreeuw in dit moerassige bos. Er werden 2 bruine paters bijgehaald die door heel intens gebed, waarbij ze zelfs in trance gingen, de geesten van vermoorde mensen wegjoegen.... voor 99 jaar. In 1985 was het weer zover. Gelukkig konden de buurtbewoners de spoken opnieuw verjagen. Het is nu wachten tot 2084...

Wanneer het pad terug de verharde weg bereikt ben je aan het begin van de Paddestraat. Hier bevindt zich hoeve “De Moriaan”. Een witte hoeve die haar naam ontleedt aan een “zwart” persoon die hier ooit zou gewoond hebben. Het is jarenlang café-restaurant geweest.

T.h.v. KP 93 bevindt zich links de Koedreve. De naam spreekt voor zich, niet? In huisnummer 1 woonde Alice, een kleine godvruchtige vrouw, die tot de jaren '70 kon geraadpleegd worden voor wratten. Alice legde een beetje vet vlees op de wratten, bad vervolgens in haar gebedenboek en begroef dan het vlees. Als bedanking voor het "aflezen van de wratten" gaven mensen haar een doosje pralines. Jammer genoeg is Alice er niet meer...

78

We dwarsen de spoorlijn Brussel-Kortrijk. In 1991 stapten hier voor het laatst pendelaars op/af de trein naar de hoofdstad. Café 't Bareelke (vroeger "Café de la Gare") is er nog een getuige van.

Het containerpark bevindt zich op het terrein van het vroegere uitwijkstation. Roborst beschikte namelijk over een 2de spoor waar een trein even op een zijspoor kon komen om gelost/geladen te worden met kolen, kalk, vlas, suikerbieten of aardappelen. Ook de duiven gingen hier de trein op om vervolgens ergens in Wallonië gelost te worden.

Het pad loopt nog even verder langs de spoorweg om dan haaks op de spoorweg geleidelijk wat naar boven te gaan. Je komt in een bos dat behoort tot het kasteeldomein dat we echter niet zullen te zien krijgen. Maar op het einde van dit pad (met kasseistrook) horen we jullie reeds "OOOOO..." zeggen want je komt aan het pittoreske kerkje van Roborst uit.

T.h.v. KP 78 zie je boven het hoekhuis een haak zitten. Hier hing tot voor enkele jaren een rode lantaarn aan: hier was herberg 'De rode lantaarn'. De eigenaar was echter te mijden door kinderen want volgens hun ouders was de herbergier een tovenaar.... De huidige eigenaar tovert ook... met waterkers...

Nog t.h.v. KP 78: als je hier even op de Borstekouterstraat 100 meter naar beneden gaat kom je bij de waterkerskwekerijen van Roborst. Los van het feit dat je deze waterkers als groente kan gebruiken, maken de eigenaars er ook allerhande gevriesdroogde producten mee die goed zijn voor talloze kwaaltjes. Te veel om op te noemen (laat staan om te geloven...). Wil je meer weten: surf dan eens naar www.cressana.be. U kan ook een bezoek brengen aan dit bedrijf mits reservatie.

Onze wandeling gaat richting dorpsplein van Roborst, richting KP 77.

77

Onder de (jonge) linden van het Sint-Denijsplein kan je even verpozen in de buurt van het beeldhouwwerk van de waterkersplukster. Hier geloven ze in alle geval ook in de helende werking van waterkers....

Aan de andere kant van het plein is de ingang van het kasteel van Roborst, maar dit kan niet bezocht worden en het toegangshek wordt zelfs bewaakt door twee liggende leeuwen. De grijze gebouwen aan beide kanten van het hek behoren tot het kasteeldomein en herbergden voorheen een herberg, het gemeentehuis én de woningen voor de hovenier en de koetsier van het kasteel.

De kerk zelf heeft een klokvormig torentje wat haar iets "sympathieks" geeft, vind je niet...? In de muren herken je de witgele zandsteen uit de streek, de Balegemse (of Lediaanse) zandsteen. Ga eens rond in wijzerszin. In de noordgevel is de Balegemse zandsteen kunstig afgewisseld met baksteen – een techniek die men "speklagen" noemt – snap je de vergelijking? Eens je rond het koor gewandeld bent moet je wat verder naar omhoog kijken: je zal op een steunbeer van het koor een ingemetseld mensenhoofd zien. Het is de kraagsteen die oorspronkelijk onder de dakgoot zat en diende om kwade geesten buiten de kerk te houden. Alle kraagstenen zijn verdwenen, behalve één die men dan maar op de steunbeer ingemetseld heeft. Bij wie onze wandeling "Sentegeurens" reeds gedaan heeft zal er nu een lichtje gaan branden....

Het kleine bijgebouw vooraan rechts van het portaal bestaat uit ruwe brokstukken ijzerzandsteen, ook een gesteente uit de Vlaamse Ardennen.

De naam Roborst zou komen van “rood” in de betekenis van bloed en “bussuth”, de oorspronkelijke naam van dit dorp – later veranderd in Borst. De combinatie zou verwijzen naar een bloederig gevecht. Door wie en wanneer is echter een raadsel. Sommige denken aan een veldslag tussen de Nerviërs en de Romeinen onder leiding van Julius Caesar himself, maar of dit verhaal waar is.... (niet dus).

86

We zijn op weg naar KP 77 en vervolgen onze wandeling langs de Huttegemstraat en de Kloosterstraat in de richting van KP 86. Bij het gebouw in gele baksteen (van gele Boomse klei gemaakt) dien je rechts in te slaan.

76

Wanneer je de steenweg (N454) oversteekt zie je de eeuwenoude Sint-Annakapel staan: één van de oudste kapellen uit de streek uit 1653. Links van de deur is er een cryptische voorstelling van “Sint-Anna ten drieën” te zien: MAR (Maria), ANNA (Anna, de moeder van Maria) en IHS (Jezus, zoon van Maria – Iesus Hominum Salvator, Jezus redder van de mensheid).

Via de Sint-Annastraat gaat het naar de Molenhoek. Je passeert weldra langs een gekortwiekte witte windmolen die je ongetwijfeld al een tijdje in het vizier had en die je overigens vanop veel plaatsen in deze regio als een vuurtoren kan zien staan. Dit betekent in alle geval dat we intussen terug op een hoogte gekomen zijn en wat verder word je dan ook vergast op alweer een vergezicht. Aan de rechterkant kan je aan de horizon de KBC-toren van Gent zien en de windmolens langs de E40 in Melle-Wetteren.

Als je nog wat verder wandelt langs de Molenhoek krijg je een zicht op de andere kant van de heuvelrug met opnieuw een prachtig zicht op de Zwalmvallei.

T.h.v. de wegsplitsing vervolgen wij onze weg naar links-beneden, maar 100 meter hoger staat het kapelletje van de vijf linden. Tot enkele jaren terug stonden hier krachtige linden maar nu moeten de jonge opvolgers zich nog bewijzen en staat de site er wat povertjes bij. Deze linden zijn gegroeid uit scheuten van de weggehaalde oude bomen. Genetisch zijn het dus dezelfde als eeuwen geleden. Het vergezicht is er adembenemend en je kan van hier een blik werpen op de andere kant van de Zwalmvallei met o.m. de kerkjes van Horebeke.

71

Geniet bij het afdalen naar het dorp Rozebeke van het mooie vergezicht op de Zwalmvallei met vlakbij de robuuste toren van de kathedraal van de Zwalm: de kerk van Rozebeke. Valt er jou iets op aan de toren van deze kerk?

70

Rozebeke komt van “rosbecca” waarbij “rausa” riet betekent en “becca” beek. Een plaats bij een beek met riet dus.

Net voorbij de warme bakker/annex B&B Kloosterhoeve (en gewezen school) bevindt zich een monument dat opgericht werd op de plaats van een wonderbaarlijke bron. Reeds van in de 12de eeuw kwam hier een Mariaverering op gang rond een miraculeus beeld van Onze Lieve Vrouw met haar kind Jezus op de linkerarm.

Vind je de eigenschappen die men aan Maria toeschrijft op dit monument? We zullen even helpen: “*Rosa Mystica*” (geheimzinnige roos) en “*Fons Gaudii*” (bron van vreugde). En om jullie (kerk)Latijn nog wat bij te spijkeren, staat er ook nog “*Ave Maria*” (gegroet Maria) en “*Ora pro nobis*” (bid voor ons).

In het midden onderaan op dit monument staat een Nederlandse tekst die alsmaar moeilijker leesbaar wordt. Dit zou je moeten lezen: *“Gij die aan deze bron bekeerd, het heidenvolk hier hebt bekeerd. Verhoor nu mij die voor U kniel, sta mij bij en red mijn ziel”*.

Maria werd in Rozebeke oorspronkelijk aanbeden tegen brand in de vlasvelden, later was haar hulp nodig in het bestrijden van de pest en toen deze ziekte in de 17de eeuw ook verdween, werd ze aanbeden tegen roosziekte. Tot in de moderne tijden (diep in de 20ste eeuw) bestond een Mariabedevaart waarbij water van de bron gebruikt werd om het lichaamsdeel dat door roos aangetast was (in medisch jargon gaat het over erysipelas of wondroos) mee te wassen.

De bedevaarders brachten geld in het laatje van de kerk en het resultaat liet dan ook niet lang op zich wachten: een majestueuze kerk die men de *“kathedraal van de Zwalm”* gaan noemen is. Meest indrukwekkend is wel de massieve toren in grijze Doornikse kalksteen in het midden van de kerk tussen schip en koor. Aangezien deze toren zo breed is eindigt het dak ervan niet op één punt maar is dit breder en dus was er plaats voor 2 kruisen. Uniek in de streek!

In de zijgevels van het schip van de kerk zie je nog hoe kleine Romaanse (rondbogige) ramen uit de 11de eeuw dichtgemetseld werden, evenals een rondbogige lijkdeur (in de zuidelijke gevel). De Romaanse ramen werden vervangen door spitsbogige gotische ramen (17de eeuw).

Sinds een jaar is deze bijzondere kerk het atelier van beeldhouwer Johan Tahon (°1965).

Aan de achterkant van de kerk staat een monument dat verwijst naar de paardenommegang. Deze werd in het verleden her en der georganiseerd om pestziekten bij de paarden en het vee te vermijden/bestrijden, maar met het verdwijnen van deze aandoening werd de paardenommegang in Rozebeke in de jaarlijkse Mariaverering geïntegreerd. Maria werd aanroepen tegen pest, oorlog en dierenleed. Misschien kan men aan dit lijstje ook Corona toevoegen.....

We vervolgen de wandeling in de richting van KP 70 langs de Kamperstraat, die volledig bebouwd is. Je passeert in een scherpe bocht naar links restaurant De Landshoeve, vermaard voor z'n grillshotels en ribbetjes. Je kan er enkel na reservatie gaan eten.

Eens de Paardekouder ingeslagen zijn we terug in de wijde natuur. Het gaat wat omhoog en na de bosjes zie je aan de rechterzijde zo'n typische brede en ondiepe (Zwalm)vallei van de Vlaamse Ardennen. Bovendien kan je hier ook heel goed zien dat de ene kant van de vallei steiler is dan de andere zijde: ook dit is kenmerkend voor de valleien in deze regio. De verklaring hiervoor heeft te maken met de inwerking van het zonlicht tijdens de ijstijden op de naar het noorden of naar het zuiden gerichte helling. Maar dit is een staaltje “hogere geologie”...

69

68

Kort voor KP 68 kom je de Zwalm terug tegen. Alvorens de brug over te stappen, stellen we voor even naar links te gaan. We zijn hier namelijk op de Machelgemsite of het “industriële hart” van Roborst. Vooral de familie Van Wittenberghe waren ondernemende jongens en richtten o.m. een brouwerij op. In het gegraveerd glas boven de voordeur lees je nog *“F. Van Wittenberghe. 1900. Rooborst. La Fontaine”*. Dit laatste was de naam van de brouwerij. Daarnaast richtten ze hun eigen mouterij op: graan werd opengelegd bij een redelijke temperatuur tot het begon te kiemen, waardoor men mout verkreeg dat essentieel is om bier te brouwen. Ook de hoeve rechtover brouwerij De Fontein/La Fontaine behoorde tot deze familie, die ook de burgemeesters voor Roborst leverde in die tijd. Nu woont en werkt hier een huisarts.

In De Fontein bevond zich in de jaren '80-'90 een brasserie, "Het Blaffend Konijn" genaamd. Het konijn blaft er intussen al enige tijd niet meer en ook De Mouterij is geen horecazaak meer. Waarom de eigenaar zijn zaak zo noemde laten we over aan jullie inspiratie... maar het kan een reden zijn om straks nog even over door te bomen...

Aan de oever van de Zwalm stonden hier ooit twee watermolens: één om olie te stampen en één om graan te malen. De eerste is verdwenen in 1933 en stond waar nu het buitenterras van de nog bestaande Bostmolen is. Het jaartal met ankers 1630 verwijst naar de bouw van de molen(s).

De molenaar woonde met zijn gezin in het kleine huisje ('t Brugske) vooraan. De eigenaar van de molens liet het herenhuis rechtover de watermolen optrekken in 1884. Als je burgemeester bent moet je het ook laten zien hé... De gevel is opgesmukt in rotsceement en de nis aan de rechterzijde met 'GZJC' zegt iets over de geloofsovertuiging van de bewoners (*Geloofd/Gezegend Zij Jezus Christus*). Net voorbij het herenhuis bevond zich de schuur, later omgebouwd tot "Het Schuurke", een gezellige taverne die jammer genoeg ook al enkele jaren gesloten is.

67 We haspelen de laatste 2 kilometers af langs de Slijpstraat. Je zal zo dadelijk de Traveinsbeek kruisen. In de hierop volgende bocht zie je de spoorwegbrug. Niets bijzonders zal je denken... Maar als je eens een kijkje gaat nemen zie je dat er achter het spoorwegtalud enkel weiden zijn. Deze brug is dan ook bedoeld voor het vee dat op deze weiden te grazen wordt gezet: een koebrug (of koetunnel als je wil) dus. In de verte kan je *Kampernoelie* zien liggen. We raden je evenwel niet aan om door de drassige weiden en over/onder de prikkeldraden rechtstreeks huiswaarts te keren...

Bij KP 67 is de start van het Mijnwerkerspad. Een absolute must om te voet of met de fiets te verkennen: de oude spoorwegbedding van spoorlijn 82 die de mijnwerkers uit de dorpen uit de omgeving naar de koolmijnen van de Borinage bracht tot in de jaren '60. Bij onze andere Kampernoeliewandelingen komen we hier ook langs en vertellen we je er meer over.

66 We gaan nog een kort maar steil klimmetje zetten en wanneer je aan KP 66 de spoorwegbrug overstapt zie je de kerk van Strijpen en in de vallei vakantiewoning *Kampernoelie*.

81 Wandel richting KP 81 en met 13 km in de benen heb je – hopen we toch – opnieuw kunnen genieten van een mooi stukje van de Zwalmvallei. Bovendien heb je heel wat gezondheidstips kunnen opdoen. Alleen jammer dat er quasi geen horeca onderweg meer was, maar hopelijk staan de wijn of de pintjes reeds koel in *Kampernoelie*....